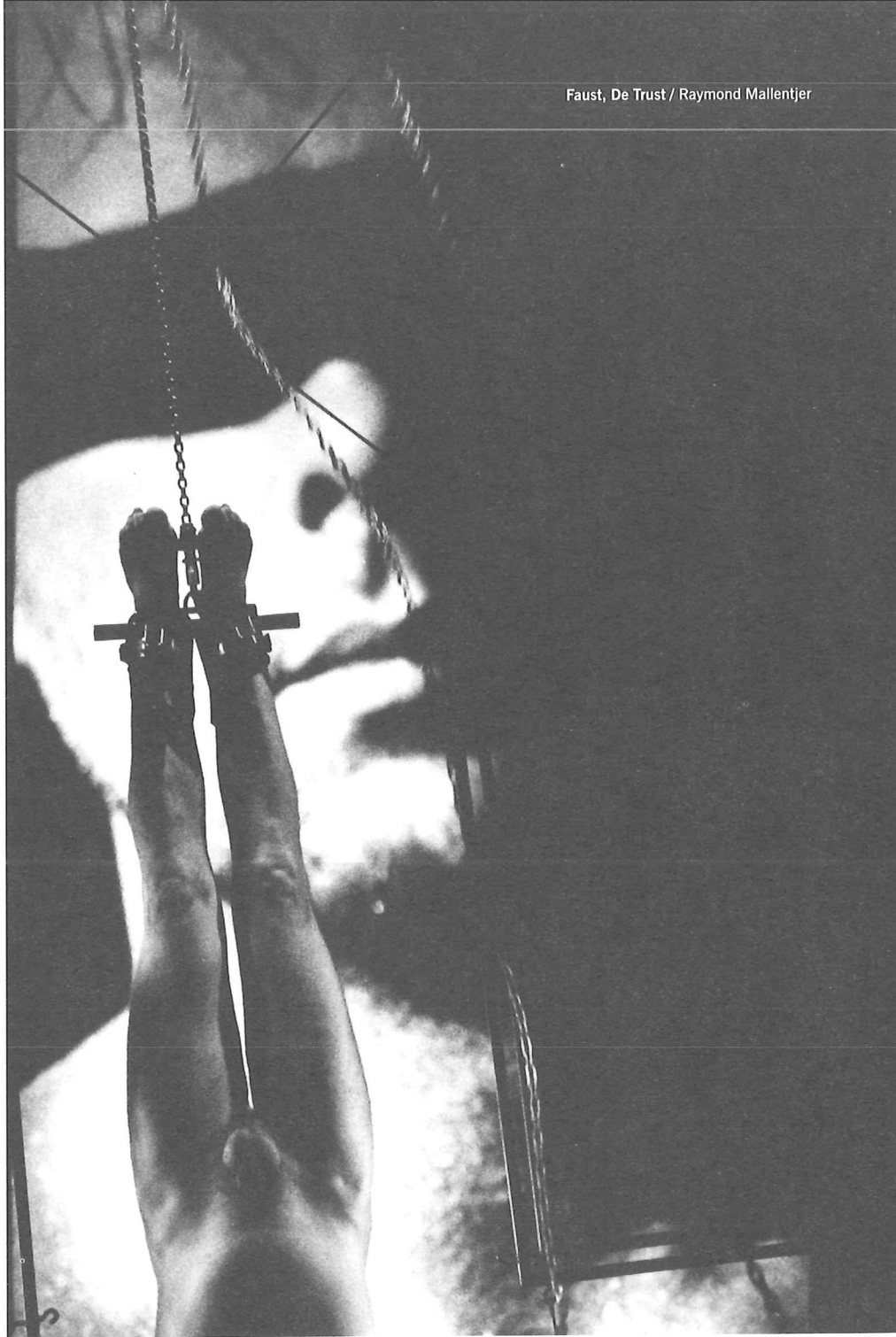

Grenzeloos

Goethes wereldklassieker, met het centraal en frustrerend adagium 'Ach, duur toch voort, ge zijt zo schoon', is vooral een leesdrama en een onuitputtelijke inspiratiebron voor lezers, denkers en kunstenaars die leven op de drempel van de eenentwintigste eeuw. *Faust* van De Trust daarentegen is op de theaterale maat van de bijna eenentwintigste eeuw gesneden. De emotionele betrokkenheid van de twintigste-eeuwse mens bij Goethes *Faust* is, denk ik, vrij gering. Alhoewel Goethes *Faust*-thema's van een klassieke en universele orde zijn, lijdt het geen twijfel dat de zienswijze op de thema's en de stilistische verwerkingen ervan duidelijk anders zijn aan het eind van de achttiende en het begin van de negentiende eeuw – Goethe heeft heel zijn leven aan zijn magnum opus gewerkt – dan aan het eind van onze twintigste eeuw.

Onderhevig aan de door het Verlichtingsdenken geproclameerde rationaliteit enerzijds en aan een Sturm-und-Drang gevoeligheid anderzijds, is Goethes *Faust* in eerste instantie een kind en een getuigenis van zijn tijd. Goethes tijdperk verschil grondig van het onze, dat is zeker. De al te humane Aufklärung staat ver van onze genotzuchtige, postmoderne samenleving, waar waardenvolle ethiek verbannen is naar een onbewoond eiland en elk citerend oordeel over wat of wie dan ook heel futiel en totaal vrijblijvend is geworden. Vandaag wordt lijden op afstand meegeleden en bieden kunst en religie troost en verstrooiing. De menselijke ellende wordt vergeten of gesublimeerd. Om meer persoonlijk leed te verzachten, kan men nog altijd een beroep doen op de medische technologie en de psychofarmaca-industrie, die sinds de moderniteit niet meer te stuiten zijn. De strikte, goed afgebakende grens tussen goed en kwaad die de oorspronkelijke *Faust*-mythe grond onder de voeten gaf, is niet meer.

Goethes *Faust* had nog een duidelijk besef van die grenzen. Hij wilde ze immers overschrijden. Anno jaren negentig moet er niet meer overschreden worden. Begrippen als grensverschuiving en grensverlegging zijn hol geworden. Grenzen zijn zoek of vervaagd. Kwaad als grens en beperking wordt door mensen zonder waardig referentiekader ervaren als onvrijheid. In hun misplaatste ijver om andermans klein en groot kwaad volledig uit te roeien zien zij een middel om hun hoogmoedig, mateloos, absoluut kwaadaardig doel te heiligen. Kwaad dat niet meer als grens wordt herkend en bestraft, voedt het nefast geloof dat een individu eigenmachtig en demagogisch elk kwaad goed kan spreken.

De twintigste-eeuwse *Faust* zoals De Trust hem voorstelde, is een lijdende mens, een machteloze kunstenaar die op eigen kracht goed en kwaad wil doen samenvallen, een artiest die vergoddelijkt wordt, niet meer tot kunstcreatie in staat is, maar zich exclusief stort in een pure genotsdrang die hem onbevredigd achterlaat... *Faust* als een geniale Markies De Sade in het kwadraat, die niet alleen pijn, maar doorgedreven vernietiging als een absolute genotsbron aan den lijve wil ondervinden. *Faust* wil kost wat kost alle kwaad uit de wereld helpen om de beste van alle mogelijke werelden te creëren. Het resultaat is echter een wereld die één en al kwaadaardig gezwel is.

De openingsscène van *Faust*, een vernissagede, toonde fotobeelden die het wereldlijk kwaad in geuren en kleuren illustreerden. De overdonderende beeldenstorm riep geen gevoel van afgrijzen op. Gênant was het om bij mezelf een onberoerdheid, een ongemoeidheid te ervaren tijdens het zien van die overdaad aan gemanipuleerd leed. De luide muziek van de groep Ice-T die de kwaadaardige explosie pathetisch ondersteunde, slaagde er ook niet in een effectief publieksgevoel te ressorteren. Plaatsvervangende schaamte werd ik pas gewaar, toen de personages op de scène, de uitgenodigde gasten zich uitgelaten entertainden en afleidden op de vernissagede, onaf-